

Täysistunto

Tiistai 25.10.2016 klo 14.04—20.39

4. Hallituksen esitys eduskunnalle pakollista työtä koskevaan sopimukseen liittyvän pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 69/2016 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 5/2016 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Ensin päätetään työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnön TyVM 5/2016 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelu

15.31 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! ILO-sopimuksen ratifiointi on varmasti hyvä asia, mutta valiokunnan kuulemisissa tuli selkeästi esille, että nykyinen kansallinen lainsäädäntömme on epäselvä eikä siis täytä sopimuksen ehtoja. Siitä johtuen kaikkia avuntarvitsijoita ei tunnisteta eivätkä he pääse auttamisjärjestelmän piiriin, ja auttamisjärjestelmästä joudutaan jopa poistamaan ihmisiä näiden epäselvyyksien takia.

Koska nämä asiat ovat ihan selkeästi tiedossa, ei asian seuraaminen enää riitä, kuten valiokunnan lausumaehdotuksessa sanotaan, vaan on ryhdyttävä konkreettisiin toimenpiteisiin. Siksi esitän, että eduskunta hyväksyy vastalauseen mukaisen lausuman, joka kuuluu: "Eduskunta edellyttää, että ennen pakollista työtä koskevaan sopimukseen liittyvän pöytäkirjan ratifiointin loppuunsaattamista varmistetaan, että pöytäkirjan 3 artiklan edellytykset täyttyvät kansallisessa lainsäädännössä."

Arvoisa puhemies! Mielestämme ei ole hyvä toimintatapa ratifioida sopimusta, jonka toteuttamista ei oma lainsäädäntö mahdollista.

15.32 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Itse halusin puheenvuoron sen takia, että Euroopan neuvostossa käsitellään tämäntyyppisiä ihmisoikeusasioita, ja joskus olen tuskastunutkin siihen asiaan, että jotenkin melko helposti kansainvälisesti tehdään tällaisia suosituksia, joita ei sitten implementoida eri maissa valmiiksi lainsäädännöksi. Siksi minusta on erittäin hyvä, että tämä lainsäädäntö nyt astuu voimaan. Totta kai jos sieltä löytyy ongelmakohtia, niin asioita voi vielä tarkentaa, mutta on tärkeintä, että se implementointi eri maissa tapahtuu. Ja itse asiassa valiokunta olikin jättänyt lausuman juuri tästä Mäkisalo-Ropponen esille nostamasta asiasta siinä mielessä, että seurataan, että tämä lainsäädäntö nyt sitten toimii.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2016 vp

15.33 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Mäkisalo-Ropposen esitystä.

Valiokunta kuuli varsin kattavasti ne tahot, jotka tässä maassa ylipäättään pakkotyöstä ja ihmiskaupasta ja näiden välisestä rajapinnasta jotakin tietävät. On hyvin vaikea kuvitella, mitä sellaista lisätietoa seuranta voisi tuottaa, joka helpottaisi päätöksentekoa ja arviointia sen suhteen, onko meidän lainsäädäntö nykyisellään riittämätön vaiko ei. Perinteisesti Suomessa on lähdetty siitä, että ratifiointi tapahtuu siinä vaiheessa, kun oman maan asiat on laitettu siihen kuntoon, että ne kansainvälisen sopimuksen velvoitteet täyttyvät, ja minun mielestäni ei ole mitään syytä, miksi tätä perinnettä emme jatkaisi edelleen.

15.34 **Leena Meri ps:** Arvoisa rouva puhemies! Itse olen siinä enemmistössä, joka tämän valiokunnan lausunnon antoi, ja kuten edustaja Mäkisalo-Ropponen totesi, siellä oli joitakin epäselviä kohtia. Mutta siitä olen eri mieltä, kun todetaan, että tätä ei olisi mahdollista ratifioida. TEMin hallitusneuvos Liisa Heinonen antoi vastineen näistä lausumista, ja sieltä tuli taas sitten lausumana, että siellä ei sellaista estettä nähty kuin mitä tässä vastalauseessa esitetään. Valiokunta halusi tähän tämän lisäyksen, että jos sieltä sitten myöhemmin todella kuitenkin löytyy jotakin, seurataan tilannetta. Olisihan se voinut olla niinkin, että todetaan, että täällä on kaikki kunnossa, mutta jos siellä on pieniäkin tämmöisiä duubioita asian suhteen, niin sitä tulee seurata ja sitten muuttaa sitä lainsäädäntöä, jos näin on.

Mutta tämä ei suinkaan ole nyt ihan näin selkeä asia kuin tässä annetaan ymmärtää. Uskon myös, että TEMissä on asiantuntemusta, ja jos virkamies virkavastuulla myös säädöksistä jotakin lausuu, niin kyllä silläkin valiokunnan enemmistön mukaan on painoarvoa. Että en voi allekirjoittaa ihan tätä, että me tietoisina olisimme sivuuttaneet tämmöiset asiat. Ja on hyvä huomioida, että tämä muutosesitys pitäisi sisällään sen, että sopimusta ei voitaisi tällä hetkellä ratifioida.

15.36 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Kysymys on siitä, että nämä ongelmat ovat todellisia ja ne eivät seuraamalla parane. Meillä valiokunnassa oli suuri joukko asiantuntijoita, jotka kertoivat näistä ongelmista, ja he olivat henkilöitä, jotka tekevät työtä tämä ilmiön parissa päivittäin ja koko ajan. Eli kyllä minä ajattelen näin, että he ovat niitä asiantuntijoita, joihin meidän on luotettava, ja siksi tämä seuranta tässä asiassa on tällä hetkellä jo turhaa, koska me tiedämme näiden ongelmien olemassaolon.

15.36 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Jotta asia ei jäisi epäselväksi, niin ministeriöiden edustajat kannattivat lainsäädäntöä siinä muodossa kuin he olivat sitä alun perin hallituksen toimesta meille esittäneetkin, mutta kaikki muut asiantuntijat — ne, joilla on substanssiosaamista tästä asiasta, jotka joko arkipäivässään normaalisti auttavat ihmiskaupan uhreja, tutkivat ihmiskauppaa tai ovat oikeustieteellisestä näkökulmasta perehtyneet ihmiskauppalainsäädäntöön ja sen haasteisiin — olivat yksimielisiä siitä, että meidän nykyinen lainsäädäntö ja sen sisältämä pakkotyömääritelmän käyttö eivät riitä kattamaan niitä velvoitteita, joita kyseisen pöytäkirjan ratifiointi meiltä edellyttää.

15.37 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa puhemies! Haluaisin myös vielä jatkaa tätä keskustelua sillä, että tässä nähtiin kuitenkin periaatteellisena se, että ennen kuin tämä voidaan ratifioida, niin tämän pitää pureutua näihin kaikkiin ongelmakohtiin, jotka kuitenkin valiokunnassa hyvin vahvasti tulivat esille. Me muistamme, kuinka vammaissopimus ratifioi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2016 vp

tiin ja uutisoitiin — viimeisimpänä Suomessa. Kun kuitenkin pohditaan, millainen valtio me olemme, niin tässäkin oli samasta asiasta kyse: vasta sitten voidaan ratifioida, kun me varmasti pystymme toteuttamaan ne kaikki kohdat. Tässä on myös kyse periaatteellisesta asiasta, koska asiantuntijat valiokunnassa toivat hyvin vahvasti esille, että näitä ongelma-kohtia on.

15.38 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Kävimme tämän keskustelun viime viikolla jo aika pitkälti. En ole ministeriön asiantuntija enkä leiki sellaista suinkaan, mutta haluan kuitenkin todeta, että meillä on eduskunnassa hyvin paljon hallituksen esityksiä ja valiokunnassa ministeriö saatuaan asiantuntijalausuntoja saattaa todeta, että tässä onkin kohta, jota emme ole huomanneet, joten meidänkin mielestämme sitä voisi esimerkiksi muuttaa näin tai näin. En halua ajatella, että meidän virkamiehet olisivat niin lukkiutuneita ja ajattelisivat, että meidän täytyy saada tämä läpi, eivätkä suostuisi näkemään mitään muuta.

Tämä oli nyt kuitenkin valiokunnan näkemys tästä, niin että tämä ei ole suinkaan näin yksiselitteistä kuin vastalauseessa on todettu, ja jos jotakin tulee, niin totta kai sitten muutetaan sitä asiaa. Mutta minulla ei ole tähän nyt enää lisättävää.

15.39 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Minä haluaisin vielä painottaa, että näiden meidän päätöstemme takana on ihan oikeita ihmisiä, ja kuinka monta vuotta me jotakin prosessia viivytämme, niin siellä on aina niitä yksilöitä, jotka jäävät ilman suojelua, jäävät ilman apua pakkotyöhön tai vastaaviin olosuhteisiin. Sen takia nämä asiat ovat hyvin tärkeitä.

Mutta tässä nimenomaisessa kysymyksessä ei ole kysymys vain pakkotyön uhrien saamista suojelusta ja siihen liittyvistä sanktiokäytännöistä, vaan kysymys on myös siitä, mikä on meidän yleinen linjamme, yleinen ratifiointikäytäntömme. Ja kyllä meillä on aika paljon varoittavia esimerkkejä erityisesti Etelä-Euroopasta siitä, että nimi pistetään mihin paperiin tahansa, sitten päätetään, että laitetaan asiat joskus kuntoon, mutta ne saattavat roikkua siellä vuosikymmeniä hoitamattomina. Sen takia niin voimakkaasti puolustan tätä meikäläistä perinteistä järjestelmää, jossa ensin laitetaan asiat kuntoon ja sitten vasta ratifioidaan.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.